

နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာ မြန်မာ

အစီရင်ခံစာတင်ပြသူ: မင်းနိုင်ဦး
ပါတနာ၊ Allen & Gledhill LLP;
မန်နေဂျင်းဒါရိုက်တာ၊ Allen & Gledhill (Myanmar) Co Ltd

က။ နိဒါန်း

၁။ ဗြိတိသျှ-အိန္ဒိယနယ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေစနစ်သည် အင်္ဂလိပ်ရိုးရာဥပဒေ စည်းမျဉ်းများနှင့် ဗြိတိသျှတို့ မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သော ဥပဒေအစိတ်အပိုင်းများပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်၊ ဗမာနိုင်ငံ (ယင်းအချိန်က ခေါ်တွင်ကြသည့်အတိုင်း) သည် ယင်းအချိန်က တည်ဆဲဖြစ်သော အင်္ဂလိပ်ရိုးရာ ဥပဒေများကို စနစ်တကျ စီစဉ်ပေါင်းစုထားမှုဟု ယေဘုယျအားဖြင့် မှတ်ယူနိုင်သည့် Burma Code ပုံစံဖြင့် ထိုအချိန်က တည်ရှိခဲ့သော ဥပဒေအများအပြားကို ထိန်းသိမ်းစွဲကိုင်ထားသည်။ ခေတ်နှင့် လျော်ညီစေရန် မွမ်းမံပြင်ဆင်မှုများ အများအပြားကို အစိုးရအဆက်ဆက်က နှစ်ပေါင်းများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့သော်ငြားလည်း ယနေ့ခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေစနစ်သည် အဆိုပါအမွေအနှစ်ပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး အခြေခံအားဖြင့် အင်္ဂလိပ်ရိုးရာဥပဒေစနစ်ပင်ဖြစ်သည်။

၂။ အင်္ဂလိပ်ရိုးရာဥပဒေ စီရင်ပိုင်ခွင့်ဖြစ်သည့်အတွက်လည်းကောင်း၊ ယင်း၏ အခြေခံဥပဒေများ အားဖြင့် လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားရုံးတစ်ရုံးသည် စည်းနှောင်အားရှိသော စီးပွားရေး သဘောတူစာချုပ် တစ်ရပ်ရှိ ဥပဒေရွေးချယ်မှု အပိုင်းကို အသိအမှတ် ပြုရသည်။ သတိပြုရမည့် အချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ တရားရုံးများက သဘောတူစာချုပ် တစ်စုံတစ်ရာ၏ ဥပဒေ ရွေးချယ်မှုနှင့် စီရင် ဆုံးဖြတ်သည့်နေရာ၊ ရွေးချယ်မှုအပိုင်းများကို အသိအမှတ်ပြုလိမ့်မည် ဖြစ်သော်လည်း (သို့ဖြစ်သော ကြောင့် တရားရုံးရွေးချယ်မှု သဘောတူညီချက်တစ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ရာ ရောက်သည်ဟု ကောက်ယူ ပါက မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးများသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်ရပ်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အာဏာ သက်ဝင်စေရန် ငြင်းပယ်လိမ့်မည်ဟူ၍ ဤအစီရင်ခံစာတင်ပြသူက ကောက်ယူပါသည်။) ပဋိညာဉ်အက် ဥပဒေ (၁၈၇၂) ၏ ပုဒ်မ ၂၈ တွင် "တစ်စုံတစ်ခုသော ပဋိညာဉ်နှင့်အညီ၊ တရားစွဲဆိုခြင်းဖြစ်သော တရားရုံးများတွင် ထုံးစံအတိုင်း တရားစွဲခြင်းဖြင့်" မိမိ၏ အခွင့်အရေးများကို အာဏာသက်ရောက် စေခြင်းမှ စာချုပ်ဝင်တစ်ဦးအား ထိန်းချုပ်ကန့်သတ်သော ပြဌာန်းချက် တစ်ရပ်ရပ်သည် တရားမဝင် ပျက်ပြယ်သည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။

ခ။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များအား အာဏာသက်ဝင်စေခြင်း

၃။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များအား အာဏာသက်ဝင်စေခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော နိုင်ငံအချင်းချင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံပေါင်းစုံ သဘောတူညီချက် သို့မဟုတ် ကွန်ဗင်းရှင်းတစ်ရပ်ရပ်တွင် အဖွဲ့ဝင်မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်ရပ်အား အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်လိုသောသူ တစ်ဦးသည် လွန်စွာခေတ်နောက်ကျ၍ ရှေးဆန်သော စည်းမျဉ်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ ဖြစ်သော တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ (၁၉၀၈) (“CPC”) ¹ ကို အားကိုးအားထား ပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် နယူးယောက် ကွန်ဗင်းရှင်း ² အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်သောကြောင့် စီရင်ချက်များအစား အနုညာတဆုံးဖြတ်ချက်များကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် ပြုလုပ်ခြင်းသည် ပိုမိုလွယ်ကူစေပါမည်။

၄။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များအား အာဏာသက်ဝင်စေခြင်း ပြုရန်အတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစနစ်ကို CPC တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အထူးသဖြင့် CPC ပုဒ်မ ၄၄-က တွင် “အပြန်အလှန်ဖြစ်သော နယ်မြေ တစ်ရပ်ရပ်ရှိ အထက်တရားရုံး တစ်ခုခုက ချမှတ်လိုက်သော ဒီကရီ တာဝန်ခံ မိတ္တူမှန်ကို ခရိုင်တရားရုံး တစ်ရပ်သို့ တင်ပြသောအခါ၊ ယင်းဒီကရီကို ခရိုင်တရားရုံးက ချမှတ်ဘိသကဲ့သို့ [မြန်မာနိုင်ငံ] တွင် ချမှတ်နိုင်သည်” ဟု ပြဌာန်းထားသည်။ ပြန်တမ်းတွင် အမိန့်ကြော်ငြာစာ ထည့်သွင်း၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမ္မတက ထုတ်ပြန်ကြေညာလျှင်၊ ဤပုဒ်မ အလို့ငှာ ပြည်ပနိုင်ငံ တစ်ခုခုကို “အပြန်အလှန်ဖြစ်သော နယ်မြေ” ဟု မှတ်ယူနိုင်သည်။ အစီရင်ခံတင်ပြသူ သိရှိထားသရွေ့ဆိုလျှင်၊ မည်သည့် ပြည်ပနိုင်ငံကိုမျှ “အပြန်အလှန်ဖြစ်သောနယ်မြေ” ဟု သတ်မှတ် ကြေညာခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ ထို့ပြင် CPC ပါ ဤပုဒ်မသည် လက်တွေ့ဆိုလျှင် ယနေ့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သက်ဆိုင်ခြင်း မရှိပေ။

၅။ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ (အပြန်အလှန်ဖြစ်သောနယ်မြေရှိ တရားရုံးက သို့မဟုတ် အခြားနည်း အားဖြင့် ချမှတ်ခြင်း ဟုတ်ဟုတ်၊ မဟုတ်ဟုတ်) CPC ပုဒ်မ ၁၃ တွင် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များအတွက် ပြဌာန်းချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်။

နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာသည် ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်တစ်ရပ်တည်းအတွက် စွဲဆိုရင်း အမှုသည်တို့ အပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ၎င်းအမှုသည်တို့ကို ဆက်ခံစွဲဆိုသူတို့ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ အောက်ပါကိစ္စများမှတစ်ပါး ယင်းစီရင်ချက်အရ တိုက်ရိုက် စီရင်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးသော အကြောင်းတစ်စုံတစ်ရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ချမှတ်ခြင်း မပြုသည့်ကိစ္စတို့တွင် အပြီးအပြတ် ဖြစ်စေရမည်။

- (က) စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားရုံးတစ်ရပ်က စီရင်ချမှတ်ခြင်းမဟုတ်လျှင်၊
- (ခ) ယင်းစီရင်ချက်သည် အမှုအကျိုးအပြစ်များကို ထိုက်သင့်ရာ မစီရင်မဆုံးဖြတ်လျှင်၊

---

¹ Burma Code အတွဲ ၁၂ အပိုင်း ၂၈ မှ

² နိုင်ငံခြားအနုညာတဆုံးဖြတ်ချက်များအား အသိအမှတ်ပြု အာဏာသက်ဝင်စေခြင်းဆိုင်ရာ ကွန်ဗင်းရှင်း (နယူးယောက်၊ ၁၉၅၈)

- (ဂ) ယင်းစီရင်ချက်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေကို မှားယွင်းစွာ ကောက်ယူသော အမြင်ပေါ်တွင် အခြေခံထားကြောင်း၊ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များတွင် ယင်းဥပဒေကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းပယ်ကြောင်း အမှုတွဲ၌ ပေါ်ပေါက်သည့်ကိစ္စဖြစ်လျှင်၊
- (ဃ) ယင်းစီရင်ချက်ချသည့် အမှုတွဲသည် တရားမျှတသောနိယာမနှင့် မညီညွတ် ဆန့်ကျင်လျှင်၊
- (င) စီရင်ချက်ကို လိမ်လည်ခြင်းဖြင့် ရရှိထားလျှင်၊
- (စ) ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် တည်ဆဲဖြစ်သော ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း အပေါ် အခြေခံထားသည့် တောင်းဆိုချက်ကို လက်ခံသည့်ကိစ္စဖြစ်လျှင်၊

၆။ CPC ပုဒ်မ ၁၃ ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဖော်ပြရလျှင်၊ အထက်တွင် ဖော်ပြထားသော ပုဒ်မ ၁၃ ပါ တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော အခြေအနေ အကြောင်းကြောင့် စီရင်ချက် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိဟု တွေ့ရှိမထားလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတော် တရားရုံးသည် မူအားဖြင့် နိုင်ငံခြား စီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် တောင်းဆိုသော တရားလိုအား အသာပေး၍ ဒီကရီ ချမှတ်ရမည်။

၇။ လတ်လလော သမိုင်းကြောင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များကို အာဏာသက်ဝင် စေခြင်းငှာ ဆောင်ရွက်သော သာဓကများစွာ မရှိကြောင်း အစီရင်ခံတင်ပြသူက တင်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအစီရင်ခံစာတွင် လေ့လာသုံးသပ်ချက်သည် အများအားဖြင့် သဘောတရားမျှသာဖြစ်ပြီး၊ အင်္ဂလိပ်ရိုးရာ စည်းမျဉ်းများပေါ်တွင် အခြေခံထားသည်။ စီရင်ထုံးပြုထားသော အမှုကိစ္စများကို သုံးသပ်ကြည့်ရာတွင်၊ အများစုမှာ အိန္ဒိယမှ စီရင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်ဆက်နွှယ်မှုရှိသည်။ ယင်းသည် ကိုလိုနီခေတ်အတွင်း နိုင်ငံရေးအရ လည်းကောင်း စီးပွားရေးအရလည်းကောင်း ဆက်နွှယ်မှု အခိုင်အမာ ရှိထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်တို့၏ တရားရုံးများသည် တူညီသောပင်ရင်းမှ မြစ်ဖျားခံလာမှုကြောင့် တူညီသော လက္ခဏာများ ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်တရားရုံးတစ်ရပ်သည် (ဥပဒေပဥပဒေစနစ်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့် စသည့်) များစွာကွဲပြား ခြားနားသော စီရင်ပိုင်ခွင့်မှ ချမှတ်လိုက်သော စီရင်ချက်တစ်ရပ်ကို မည်သို့ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာသည် ဆိုခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ သက်သေသာဓက မရှိသလောက်ပင် နည်းပါးသည်။

၈။ အထွေထွေလုပ်ထုံးလုပ်နည်း

၈။ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်လိုသူက တရားလိုအဖြစ်ဖြင့် တရားရုံးသူအပေါ် တရားပြိုင်အဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အမှုလျှောက်ထားရပါမည်။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အမှုစွဲဆိုခြင်းအတွက် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မရှိပါ။ အခြားအမှုများ အားလုံးကဲ့သို့ပင် အဆိုလွှာတင်သွင်းခြင်းအားဖြင့် အမှုကို စတင်နိုင်သည်။ ၁၉၀၈ ခုနှစ် ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေ ပထမနောက်ဆက်တွဲ၏ အပိုဒ် ၁၁၇ နှင့်အညီ နိုင်ငံခြား စီရင်ချက် ချမှတ်သည့်နေ့မှစ၍ ခြောက်နှစ်အတွင်း ယင်းအမှုကို တင်သွင်းရမည်။

၉။ မြန်မာနိုင်ငံတော်တရားရုံးသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ရောက်စေခြင်းမှာ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိစေရမည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးတိုင်းသည် မိမိတို့၏ အမှုတန်ဖိုး သတ်မှတ်ချက်အလိုက် စီရင်ပိုင်ခွင့်အရ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် ခွင့်ပြုနိုင်သော စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိကြသည်။ အဆိုပါ အမှုတန်ဖိုးသတ်မှတ်ချက်^၃အလိုက် စီရင်ပိုင်ခွင့်အပြင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများသည် တရားပြိုင် သို့မဟုတ် အချင်းဖြစ် အကြောင်းအရာအပေါ် CPC ပုဒ်မ ၂၀ အရ သတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိရမည်။ ယင်းသတ်မှတ်ချက်အရ (က) တရားရုံး (၎င်းအပေါ် စီရင်ချက်အာဏာသက်ဝင်စေသော) သည် အမှုစတင်သည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေထိုင်သူ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ အမြတ်အစွန်းအတွက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် နေသူ သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသူ ဖြစ်ရမည်။ သို့မဟုတ် (ခ) မြန်မာနိုင်ငံတွင်း၌ အပြည့်အဝဖြစ်စေ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်စေ ပေါ်ပေါက်ထားသော အချင်းဖြစ် အကြောင်းအရာအပေါ် အခြေခံ၍ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို ရရှိထားခြင်း ဖြစ်ရမည်။

၁၀။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက် တစ်ရပ်အတွက် အဆိုလွှာပုံစံ^၄ တွင် တရားလိုသည် တရားပြိုင်ထံမှ အတိအကျ ရထိုက်သော ပမာဏကို ဖော်ပြရမည်။ ယင်းသည် အနည်းဆုံးအားဖြင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ရှုထောင့်မှနေ၍ ဆိုရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများသည် ငွေကြေးဆိုင်ရာ စီရင်ချက်များကိုသာလျှင် အာဏာသက်ဝင်စေရန် ပြုကြောင်း ညွှန်ပြလျက်ရှိပြီး၊ နိုင်ငံခြား ပိုင်ဆိုင်မှုများအား ပိတ်ဆို့တားဆီးခြင်း အမိန့်များနှင့် သီးခြားဆောင်ရွက်မှုများ အပါအဝင် တားဝရမ်းများနှင့် ဆိုင်သော စီရင်ချက်များကိုမူ အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိပေ။ *K B Walker v Gladys B Walker*^၅ ("Walker v Walker") စီရင်ထုံးတွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ

^၃ မြန်မာနိုင်ငံတော်တရားရုံး၏ အမှုတန်ဖိုး သတ်မှတ်ချက် - မြို့နယ်တရားရုံးများသည် မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၀ သန်းအထိ၊ ခရိုင်တရားရုံးများသည် မြန်မာကျပ်ငွေ ၁၀၀ သန်းအထိနှင့် တရားရုံးချုပ်နှင့် တရားလွှတ်တော်ချုပ်တို့တွင်မူ သတ်မှတ်ကန့်သတ် မထားပေ။

^၄ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ ပထမနောက်ဆက်တွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲဇယား က၊ ပုံစံ ၁၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

^၅ AIR (၁၉၃၅) Ran ၂၈၄၊ ၂၈၅ စီ၊ [၆]။ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားသူ သိရှိထားသရွေ့ဆိုလျှင်၊ စီရင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာ၏ အကျိုးစီးပွားကိုဖြစ်စေ၊ နိုင်ငံခြားပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ၊ အခွန် သို့မဟုတ် အခြားအများပြည်သူဆိုင်ရာဥပဒေပေါ်တွင် စီရင်ချက် တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်စေ အာဏာသက်ဝင်စေရန် ပြုနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Case Law မရှိပေ။

အပြီးသတ်နှင့် အပြီးအပြတ် စီရင်ချက် ထုတ်ပြန်ရန် အတည်ပြုရန်အလို့ငှာ၊ ယင်းကိစ္စကို အမှုသည်များအကြား မီးသေဆုံးဖြတ်ပြီး ဖြစ်၍ ထပ်မံစွဲဆိုခွင့်မရှိဟု သတ်မှတ် ပြုလုပ်နိုင်စေရန်၊ [မြန်မာနိုင်ငံတွင်] ခိုင်လုံသော သက်သေ အထောက်အထားအဖြစ် ပြုလုပ်ရန် မျှော်မှန်းသော ကြွေးမြီ တည်ရှိမှုကို အပြီးအပြတ်၊ အပြီးသတ်နှင့် ထာဝရ သက်သေထူပြီး ဖြစ်ကြောင်း တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ပြီးကြောင်း ယင်းကိစ္စကို အပြီးသတ်၊ အပြီးအပြတ် ထုတ်ပြန် ကြေညာလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြရမည် ဖြစ်သည်။ [မူရင်းအမှုတွင် အလေးပေးဖော်ပြ ထားသည်။]

၁၁။ သို့ဖြစ်ရာ၊ ငွေကြေးဆိုင်ရာစီရင်ချက်များကိုသာလျှင် အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်သည့် အတွက်၊ ပစ္စည်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်၍ ရမည်မဟုတ်ပါ။ အထူးသဖြင့် CPC ပုဒ်မ ၁၆ အရ မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းနှင့်ပတ်သက်သော ကိစ္စများအားလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင်း၌သာ စတင်စွဲဆိုရမည်ဖြစ်ကြောင်း သတ်မှတ် ဖော်ပြထားသည်။

၁၂။ အမှုတစ်ခုသည် “အပြီးအပြတ် (Conclusive)” သို့မဟုတ် “မီးသေဆုံးဖြတ်ပြီး (Res Judicata)”⁶ ဖြစ်ရမည်ဟူသည့် သတ်မှတ်ချက်ကိုလည်း Walker v Walker အမှုတွင် တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အမှု၏ အကျိုးအပြစ်များအပေါ် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ် ချမှတ်ရန် ဆိုင်းငံ့ထားသော နိုင်ငံခြားကြားဖြတ်စီရင်ချက်များ သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များကို အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်၍ မရပေ။⁷

၁၃။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်ရပ်ကို အာဏာသက်ဝင်စေရန်အတွက် (ဆိုလိုသည်မှာ တရားနိုင်သည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်အား အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဒီကရီကို ရရှိရန်အတွက်) ခန့်မှန်းအချိန်ကာလသက်တမ်းသည် သမားရိုးကျမဟုတ်သော နှောင့်နှေးမှုများမရှိလျှင်လည်းကောင်း စာတမ်းအမှတ်အသားအားလုံးကို သင့်လျော် မှန်ကန်စွာ တင်သွင်းပြီးဖြစ်လျှင်လည်းကောင်း အနီးစပ်ဆုံးအားဖြင့် ၁၂ လမှ ၁၈ လအထိ ဖြစ်သည်။ သို့သော်ငြား လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် ၄၀ ကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အခြေအနေများကြောင့် ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်များကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်၍မရသည့်အတွက် ခန့်မှန်းအချိန်ကာလ ကွဲပြားနိုင်သည်။ ယင်းသည် တရားရုံးလုပ်ငန်းစဉ်များသည် အချိန်ကာလအတန်ကြာတတ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားရေးစနစ် ဆောင်ရွက်မှု အရှိန်အဟုန်၏ ရလဒ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။

⁶ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားသူ သိရှိထားသရွေ့ဆိုရလျှင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးများသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာကို အသိအမှတ်ပြုရန်ကိုလည်းကောင်း အာဏာသက်ဝင်စေရန်ကိုလည်းကောင်း ငြင်းဆိုမည် ဟုတ်၊ မဟုတ်နှင့်စပ်လျဉ်းသော Case Law မရှိပေ။
⁷ ဤအစီရင်ခံစာ ရေးသားသူ သိရှိထားသရွေ့ဆိုရလျှင်၊ နိုင်ငံခြားစီရင်ခံစာခွင့်ရှိ အထက်တရားရုံးတစ်ရပ်တွင် အယူခံနိုင်သော နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာသည် “အပြီးအပြတ်” ဖြစ်သော စီရင်ချက်ဟူ၍ မှတ်ယူနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိနှင့်စပ်လျဉ်း၍ Case Law မရှိသော်ငြားလည်း၊ ယခုအမှုသည် အင်္ဂလိပ်ရိုးရာဥပဒေကျင့်သုံးသော နိုင်ငံအများစုတွင် ကြုံတွေ့ရသော အမှုဖြစ်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တရားရုံးများသည်လည်း အလားတူအနေအထားတစ်ရပ်ကို ကျင့်သုံးမည်ဟူ၍ အစီရင်ခံစာပြုသူက သုံးသပ်ထားသည်။

၁၄။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်အား အာဏာသက်ဝင်စေရန် အဆိုလွှာကို စတင်တင်သွင်းသော မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးသည် ထိုသို့အာဏာသက်ဝင်စေရန် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဆိုလျှင်၊ အဆိုပါနိုင်ငံခြားစီရင်ချက်အပေါ် အာဏာသက်ဝင်စေနိုင်မှုသည် CPC ပုဒ်မ ၁၃ နှင့်အညီ အောင်မြင်စွာ ထုတ်ဖော်တင်ပြသော ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိမှုပေါ်တွင် မူတည်သည်။ ဤအစီရင်ခံစာတွင် ယခုပုဒ်မနှင့်ပတ်သက်၍ ချမှတ်ခဲ့သော စီရင်ချက်များကို အခြေခံသောဥပဒေ (Case Law) အချို့အပေါ် သုံးသပ်ထားသည်။

ဃ။ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသော တရားရုံးတော်

၁၅။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို ချမှတ်လိုက်သော နိုင်ငံခြားတရားရုံးတော်သည် စီရင်ပိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း တွေ့ရှိလျှင် ယင်းစီရင်ချက်အား အာဏာသက်ဝင်စေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။ နိုင်ငံခြား ရုံးတော်တွင် စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်ကို နိုင်ငံခြားတရားရုံး၏ စည်းမျဉ်းများဖြင့်မဟုတ်ဘဲ မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေနှင့်အညီ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများက ဆုံးဖြတ်ကြမည့်ကိစ္စဖြစ်သည်။ CPC ပုဒ်မ ၁၄ တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ -

နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်၏ တာဝန်ခံမိတ္တူမှန်တစ်စောင်ဖြစ်ကြောင်း အဆိုရှိသည့် စာတမ်းအမှတ်အသား တစ်ခုခုကို တင်ပြလာသောအခါ ၎င်းစာတမ်းတွင် ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲကြောင်း မထင်ရှားပါက ယင်းစီရင်ချက်ကို စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာရှိသော တရားရုံးတစ်ရုံးမှ ချမှတ်ထားသည်ဟု တရားရုံးတော်က မှတ်ယူရမည်။ သို့ရာတွင် စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာမရှိသောရုံးမှ ချပေးကြောင်း အထင်အရှားပြသခြင်းဖြင့် ယင်းမှတ်ယူချက်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်သည်။

၁၆။ သို့ဖြစ်ရာ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ဝင်စေရန်အလို့ငှာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများတွင် အဆိုလွှာတင်သွင်းရာတွင် အထက်ပါ မှတ်ယူချက်ကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေရန် အတွက် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်၏ တာဝန်ခံမိတ္တူမှန်တစ်စောင်ကို တင်ပြရမည်။ CPC ပုဒ်မ ၁၄ ကို အရင်းခံခြင်းအားဖြင့်၊ နိုင်ငံခြားတရားရုံးသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိကြောင်း မှတ်ယူချက်ကို ပြန်လည် ချေပရန် တာဝန်သည် တရားပြိုင်ပေါ်သို့ ပြောင်းလဲ ရောက်ရှိသွားသည်။

၁၇။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ Case Law အရ၊ သက်ဆိုင်ရာအမှုသည်များက တူညီသောတရားရုံးသို့ တင်သွင်းရန် သဘောတူညီခဲ့ကြလျှင်၊ နိုင်ငံခြားတရားရုံးသည် စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသော တရားရုံး ဖြစ်သည်။

(က) *Steel Brothers & Co Ltd v YA Ganny Sons* ပါနစ်ဦး^၈ အမှုတွင် ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်မှာ နိုင်ငံခြားတရားရုံးတစ်ခုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးတစ်ခုတို့သည် အမှုစစ်ဆေးရန် စီရင် ပိုင်ခွင့်ရှိကြလျှင်၊ ပဋိညာဉ်စာချုပ်ဝင်များက ယင်းနှင့်စပ်ဆိုင်သော အငြင်းပွားမှုများကို ယင်းရုံးများအနက်မှ တစ်ခုက ဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်းနှင့် ယင်းသဘောတူညီချက်သည် အပြည့်အဝတရားဝင်ကြောင်း သဘောတူလိုက် တူနိုင်သည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

^၈ (၁၉၆၅) ဘီအယ်လ်အာရ် (စီစီ) ၄၄၉

(ခ) *VA S Arogya Odeyar v VR RII I N S Sathappa Chettiar* အမှု⁹ တွင် တရားပြိုင်သည် နိုင်ငံခြားတရားရုံး၏ သမ္မာန်စာဖြင့် ဆင့်ဆိုခြင်းခံခဲ့ရပြီး၊ အမှု၏ အကျိုး အပြစ်အရ တရားရုံးရှေ့မှောက် ရောက်ရှိပြီး၊ ခုခံပြောဆိုကာ တရားရုံးတော်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အပေါ် မေးခွန်းထုတ်သည်ဆိုလျှင်၊ ထိုသို့ တရားရုံးရှေ့မှောက် ရောက်ရှိမှုကို တရားရုံးတော်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်သို့ တင်သွင်းခြင်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည် ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ အမှုအကျိုးအပြစ်အရ အမှုကို ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်ဆိုလျှင်၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရရှိလိုသည့် အကြောင်းခြင်းရာဖြင့် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် စောဒက တက်နိုင်ခွင့် မရှိပေ။

c။ အမှု၏အကျိုးအပြစ်များ

၁၈။ *S P S N Kasivisvanathan Chettiar v S S Krishnappa Chettiar*¹⁰ ("*Kasivisvanathan v Krishnappa*") အမှုတွင် "တရားရုံးတစ်ရုံးသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက် တစ်ရပ်အပေါ် တရားစွဲဆိုမှုတစ်ခုကို လက်ခံရာတွင် မူလတရားစွဲဆိုမှု၏ အကျိုးအပြစ်များ သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်၏ သင့်တင့် လျောက်ပတ်မှု အပေါ် စုံစမ်း စစ်မေးမှု မမြောက်စေရ"¹¹ ဆိုသော အထွေထွေမူဝါဒကို ဖော်ပြထား ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများသည် နိုင်ငံခြားတရားရုံးတစ်ခုမှ ချမှတ်သော စီရင်ချက်၏ မူလသီးခြားတည်ရှိသော အကျိုးအပြစ် များကို စစ်ဆေးခွင့်မရှိပေ။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများသည် နိုင်ငံခြားတရားရုံးတစ်ခုမှ ချမှတ်သော စီရင်ချက်၏ အရင်းခံ အကျိုးအပြစ်များကို စစ်ဆေးခွင့်မရှိပေ။

၁၉။ *Saraswati v Manikram Balabux Bajaj BLR*¹² စီရင်ထုံးတွင် သာဓကပြုထားသည့်အတိုင်း တရားရုံးတော်များသည် အမှုအကျိုးအပြစ်များကို သေချာစွာ စစ်ဆေးခြင်းမရှိကြောင်း ပေါ်ပေါက်သည့် တိုင်အောင်၊ Jaipur တရားလွှတ်တော်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် "ခပ်တိုတို" ဖြင့် အပြီးသတ်စီရင်ခြင်း ဖြစ်စေကာမူ၊ အမှု၏ အကျိုးအပြစ်များအပေါ်တွင် ချမှတ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည့် အမှုကိုစွ ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးများသည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို အာဏာသက်ဝင် စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်းအား အကြောင်းခြင်းရာ နှင့်/သို့မဟုတ် ဥပဒေ အမှားအယွင်းကို အကြောင်းပြု၍ ငြင်းဆိုမည်မဟုတ်ဟု အစီရင်ခံတင်ပြသူက တွက်ဆထားသည်။

၂၀။ သို့သော်ငြား မြန်မာနိုင်ငံ၏ Case Law အရ တစ်ဖက်သက် စီရင်ထုံးများနှင့်စပ်လျဉ်းသော ကွဲပြား ခြားနားသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များကို အောက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ချမှတ်သည်။

⁹ (၁၉၅၁) ဘီအယ်လ်အာရ် (အိတ်ချ်စီ) ၂၁၁
¹⁰ (၁၉၅၁) ဘီအယ်လ်အာရ် (အိတ်ချ်စီ) ၃၉၉၊ ၃၉၉၊ [၃] နှင့် ၄၀၃၊ [၂]
¹¹ *Bajjnath Karanani v Vallabhadas Damani* AIR (၁၉၃၂) Mad ၆၆၀၊ *Brijjal Ramjidass v Govindram Gorhandas Seksaria* AIR (၃၄) (၁၉၄၇) ပီစီ ၁၉၂ နှင့် *Ganga Prasad v Ganesh Lal* ရှင် All ၁၁၉
¹² (၁၉၅၆) အိတ်ချ်စီ ၃၁၆

(က) *C Burn v D T Keymer*¹³ (“*Burn v Keymer*”) စီရင်ထုံးတွင် တရားပြိုင်အား ရုံးတော် ရှေ့မှောက် လာရောက်၍ ခုခံချေပခွင့် ပေးသော်ငြားလည်း တရားပြိုင်က ထိုသို့ပြုလုပ်ရန် ငြင်းဆိုလျှင်၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် ရှိသော တရားရုံးတစ်ခု၏ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက် တစ်ရပ်ကို တစ်ဖက်သက် ကြေညာခဲ့သည့်တိုင်အောင် မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ တရားရုံးအပေါ် စည်းနှောင်အားရှိကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ သို့သော် သက်သေခံ အထောက်အထားများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား သုံးသပ်ပြီး နောက်တွင်မှ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို ချမှတ်ထားခြင်း ဖြစ်ရမည်။ အမှုကိစ္စအတွက် ရုံးတော်ရှေ့ လာရောက်ခဲ့သော်လည်း၊ တရားပြိုင်သည် ကြားနာမှုတွင် ရုံးတော်ရှေ့မှောက် လာရောက်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်ဟု ဤအမှု၏ အကျဉ်းရေးသားချက်တွင် ဖော်ပြ ထားသည်။ ယခုအမှုတွင်၊ တရားသူကြီးက “တရားပြိုင်သည် တရားခွင့် ရှေ့မှောက် လာရောက်ခဲ့ခြင်း မရှိသောကြောင့် မီးသေဆုံးဖြတ်ချက် လျှောက်ထားမှုကို ရှောင်လွှဲနိုင်ခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ... မိမိ၏အကျိုးစီးပွားကို ကာကွယ်ရန်အတွက် တရားပြိုင်သည် ရုံးတော်ရှေ့မှောက် လာရောက်ခြင်းမရှိ ဟူသော အချက်ဖြင့် တစ်ဖက်သက် ဒီကရီရထားသော တရားလိုသည် ယင်းဒီကရီ၏ အကျိုးခံစားခွင့် အပြည့်အဝကို လက်လွှတ်ဆုံးရှုံးခွင့် မရှိစေရ။”¹⁴ ဟု စီရင်ချက်ချသည်။

(ခ) သို့သော်လည်း *A N Abdul Rahiman v J M Mahomed Ali Rowther*¹⁵ (“*Rahiman v Rowther*”) စီရင်ထုံးတွင်မူ အောက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းခြင်းရာများကြောင့် နိုင်ငံခြား တစ်ဖက်သက် စီရင်ချက်ကို အတည်ပြုထားခြင်း မရှိပေ။

(၁) ယခုအမှုတွင်၊ တရားပြိုင်သည် စင်ကာပူတရားရုံးက ရန်ကုန်တွင် ချအပ်သည့် ဆင့်ခေါ်စာများကို လက်ခံရယူရန် ငြင်းဆိုပြီးနောက်၊ စင်ကာပူတရားရုံးတော် ရှေ့မှောက် လာရောက်ခြင်းမရှိ သို့မဟုတ် မည်သည့် အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှု ကိုမျှ မပြုခဲ့ပေ။

---

¹³ (၁၉၁၃) ၇ အယ်လ်ဘီအာရ် ၅၆
¹⁴ *Sreehari Bukshes v Gopal Chunder Samuel* 15 ဒဘယ်လျူအာရ် ၅၀၀၊ [၄]
¹⁵ (၁၉၂၈) ၆ အိုင်အယ်လ်အာရ် ၅၅၂

(၂) ဤအမှု၏ တရားသူကြီးက “အမှုအကျိုးအပြစ်များ အပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ရပ်သည် တရားလို၏ အမှု မှန်ကုန်မှု သို့မဟုတ် မှားယွင်းမှု နှင့်ပတ်သက်၍ တရားရုံး၏ အတွေးကို အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် သက်သေ အထောက်အထားများ ရယူ၍ တရားရေးအရ စဉ်းစား သုံးသပ်မှုများ ပြုပြီးနောက် ချမှတ်ခဲ့သော စီရင်ချက်သည် တစ်ဖက်သက် ချမှတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အမှု၏ အကျိုးအပြစ်များအပေါ် အခြေခံ၍ ချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ မည်သည့် သက်သေ အထောက်အထားမျှ မရှိဘဲ ချမှတ်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ကိုမူ အမှု၏ အကျိုးအပြစ်အပေါ် အခြေခံ၍ ချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက် တစ်ရပ်ဟူ၍ မသတ်မှတ်နိုင်ပေ။” ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။

(၃) စီရင်ထုံးမှာ၊ အမှုကို သက်သေပြရန် တရားလိုအား ဆင့်ခေါ်ခြင်း မပြုဘဲ အဆိုအချေများ ပေါ်တွင်သာ အခြေခံ၍ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်အတိုင်း တရားလို အပေါ် အသာပေး၍ ချမှတ်လိုက်သော စီရင်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်လျှင်၊ ယင်းကဲ့သို့ သက်သေခံ အထောက်အထား မရှိဘဲ ချမှတ်သော တစ်ဖက်သက် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို CPC ပုဒ်မ ၁၃(ခ) ပါ ဖွင့်ဆိုချက်အရ အမှု၏အကျိုးအပြစ် ပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ချမှတ်သော စီရင်ချက်တစ်ရပ် ဟူ၍ မမှတ်ယူနိုင်သော ကြောင့် တရားလို၏ အမှု ရှုံးသည်။

(ဂ) သို့ဖြစ်ရာ၊ အဓိကအချက်မှာ တစ်ဖက်သက် ဖြစ်သော်လည်း လက်ထဲရှိ သက်သေခံ အထောက် အထားကို သုံးသပ်၍ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို ချမှတ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

(ဃ) အထက်ပါ အမှုနှစ်ခုနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နောက်ထပ် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့် အချက် မှာ *Burn v Keymer* အမှုတွင် တရားပြိုင်သည် အမှန်တွင် အမှုကိစ္စအတွက် လာရောက်ထား ပြီး၊ နိုင်ငံခြား တရားရုံးတော်၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်သို့ တင်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော် *Rahiman v Rowther* အမှုတွင် တရားပြိုင်သည် နိုင်ငံခြား တရားရုံး၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်သို့ တင်သွင်းခဲ့ခြင်း မရှိဘဲ၊ ရုံးတော်သို့လည်း မလာရောက်ခဲ့ သလို မည်သည့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုကိုမျှလည်း မလုပ်ဆောင်ခဲ့ပေ။ ယင်းသည် အမှုများအား မည်ကဲ့သို့ ဆုံးဖြတ်သည် ဆိုခြင်းတွင် အခြားထူးခြားသော အချက် ဖြစ်နိုင်သည်။

စ။ အပြန်အလှန်သဘောတရား

၂၁။ အမှုတွဲများအား အပေါ်ယံ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်အရ၊ နိုင်ငံခြားတရားရုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေအား ကျင့်သုံးနိုင်ပါလျက်နှင့် အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆိုသောအခါ၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးတော် တစ်ရပ်သည် နိုင်ငံခြား စီရင်ချက်ကိုလည်း အသိအမှတ် ပြုလိမ့်မည် မဟုတ်ကြောင်း၊ CPC ပုဒ်မ ၁၃(ဂ) တွင် အပြန်အလှန်သဘောတရား မှုကို အလေးထား ဖော်ပြထားသည်။ *Kasivisvanathan v Krishnappa* အမှုတွင် Allahabad တရားလွှတ်တော်၏ စုံညီခုံရုံးက ချမှတ်သော စီရင်ထုံးကို “နိုင်ငံခြားတရားရုံး တစ်ခုသည် မိမိ၏ တရားရုံးတော်ရှေ့ ရောက်ရှိလာသော ကိစ္စတစ်ရပ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ကာလစည်းကမ်းသတ်ဥပဒေကို ကျင့်သုံးရုံမျှသာ ကျင့်သုံးသည်ဆိုလျှင်၊ ကာလစည်း ကမ်းသတ်ဥပဒေဟူသည် နိုင်ငံနှစ်နိုင်ငံအကြား ကွဲပြားခြားနားနိုင်သည့်အတွက် အိန္ဒိယဥပဒေကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆိုသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ”¹⁶ ဟူ၍ စောင်းပါးရိပ်ခြည် ကိုးကားထားသည်။ ယင်းကဲ့သို့ အလားတူ မူသဘောတရားကို မြန်မာနိုင်ငံတော်၌ ချမှတ်ကျင့်သုံးလိမ့်မည်ဟု အစီရင်ခံ တင်ပြသူက တွက်ဆထား သည်။

၂၂။ နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေကို မှားယွင်းစွာ ကောက်ယူသော အမြင်ပေါ် တွင် အခြေခံထားကြောင်း၊ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဥပဒေနှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များတွင် ယင်းဥပဒေကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းပယ်ကြောင်း အမှုတွဲများ၌ ပေါ်ပေါက်သည့် ကိစ္စဖြစ်လျှင် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်တစ်ရပ်ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာသက်ဝင်စေရန် ပြု၍မရ ဟူသည်ကိုလည်း ယင်းပုဒ်မတွင် ထပ်လောင်းဖော်ပြထားသည်။

ဆ။ တရားမျှတသောနိယာမ

၂၃။ CPC ပုဒ်မ ၁၃(ဃ) အရ၊ နိုင်ငံခြားတရားရုံးသည် အများအားလုံး လက်ခံကျင့်သုံးသည်ဟု ခန့်မှန်းရသော “တရားမျှတသောနိယာမ” မူသဘောတရားများကို လိုက်နာရမည်။ သို့သော် အကြောင်း မသင့်တင့်၍ အစီရင်ခံ တင်ပြသူသည် ဤပုဒ်မကို ကျင့်သုံးခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော Case Law ကို မတွေ့ ရှိခဲ့ရပေ။

---

¹⁶ *S P S N Kasivisvanathan Chettiar v S S Krishnappa Chettiar* (၁၉၅၁) ဘီအယ်လ်အာရ် (အိတ်ချ်စီ) ၃၉၉၊ ၄၀၃၊ [၁]၊ *Ganga Prasad v Ganesh Lal* ၅၆ All ၁၁၉ ရည်ညွှန်း။

၈။ လိမ်လည်မှု

၂၄။ အမှုသည်တစ်ဦးဦး၏ မမှန်မကန်လိမ်လည်မှု ရလဒ်ကြောင့် ရရှိလာသော စီရင်ချက်တစ်ရပ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ အာဏာသက်ဝင်ပြုရန် ရည်ရွယ်၍ အပြီးအပြတ် ပြုလုပ်၍မရကြောင်း CPC ပုဒ်မ ၁၃(င) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ Case Law မရှိသောကြောင့်၊ CPC ပုဒ်မ ၁၃(င) သည် နိုင်ငံခြားစီရင်ချက်ကို ချမှတ်လိုက်ရသည့် အမှုတွဲကိုသာ ကန့်သတ်ထားခြင်းဖြစ်သလော သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားတရားရုံး၌ တင်သွင်း၍ ပလပ်လိုက်သော လိမ်လည်မှုသက်သေခံအထောက်အထားကို မြန်မာနိုင်ငံတရားရုံးတစ်ခုက စဉ်းစားသုံးသပ် စေနိုင်မည်လော ဟူသည်မှာ မရှင်းလင်းဘဲ၊ (အထက်တွင် ဆွေးနွေးခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ Case Law အရ ယင်း၏အနှစ်သာရအား လေ့လာသုံးသပ်ရန် မလိုသော) "အမှုအကျိုးအပြစ်များ" ၏ သက်သေခံ အထောက်အထား တစ်စိတ် တစ်ဒေသ ဖြစ်သွားစေ သည်။

၉။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း

၂၅။ မြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် တည်ဆဲဖြစ်သော ဥပဒေတစ်ရပ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ခြင်းအပေါ် အခြေခံ ထားသည့် တောင်းဆိုချက်ဖြစ်လျှင် စီရင်ချက်သည် အပြီးအပြတ်မဖြစ်ဟု CPC ပုဒ်မ ၁၃(စ) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဤပြဌာန်းချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အတိအလင်းရေးဆွဲပြဌာန်းထားသော တည်ဆဲ ဥပဒေကို ဖောက်ဖျက်ခြင်း အပေါ် အခြေခံမထားဘဲ ရေးဆွဲပြဌာန်းမထားသော မူဝါဒများပေါ်တွင် ဖောက်ဖျက်ခြင်းအပေါ် အခြေခံထားသော တောင်းဆိုချက်အပေါ် စီရင်ချက်များပါ အကျုံးဝင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ ဆိုသည်မှာ မရှင်းလင်းပေ။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အာဏာပိုင်အဖွဲ့များက အကောင်အထည် ဖော်ထားပြီး ရေးဆွဲပြဌာန်းထားခြင်း မရှိသော မူဝါဒများ ရှိသည့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အထူးသဖြင့် စပ်ဆိုင်မှု ရှိပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် ထိခိုက်နိုင်သည်။